

pro bota i. 11

Posudek na diplomovou práci Anny Hojkové *Oděv jako výraz moci a hierarchií od konce 14. do konce 15. století. Komparace vývoje v českých zemích a Burgundsku*, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav českých dějin, Praha 2012, 76 stran, obrazové přílohy.

Diplomová práce Anny Hojkové popisuje vývoj způsobu odívání v obou zemích. Vychází především z ikonografického materiálu, doplněného informacemi z písemných pramenů a literatury. Jako vedoucí práce mohu jen souhlasit s tvrzením diplomantky, že dnešní doba si ohledně středověkého oděvu vytvořila mnoho stereotypních představ, reprezentovaných zvláště filmovou tvorbou, zaměřenou na efekt a prameny nedoložené dojmy. Lze-li vůbec za těmito inspiracemi najít konkrétní pramennou inspiraci, pak je jí burgundský vévodský dvůr v 15. století.

Anna Hojková si tedy za badatelský cíl magisterského studia zvolila porovnání způsobů a prostředků reprezentace privilegovanějších tříd pozdně středověké burgundské a české společnosti pomocí oděvu. Sledované období vymezila lety 1375 a 1475, tedy zhruba dobou trvání samostatného trvání burgundského soustátí vévodů z rodu Valois.

Souhlasím s jednou ze základních metodologických voleb diplomantky: vzhledem k nejistému českému názvosloví a nepříliš početným pramenům obsahujícím pasáže o české módě je v částech práce o českých zemích obsaženo větší množství úvah a tezí oproti „burgundské“ části. Vzhledem k tématu pokládám za adekvátní i zařazení ikonografického materiálu nikoli do obvyklých příloh na závěr textu, nýbrž jako jeho integrální součást. V případě takto pojaté práce oceňuji rovněž využívání internetu pro obrazové přílohy (viz již příloha č. 1. Na s. 19, tedy triptych Pierra Bladelina od Rogiera van der Weyden z let 1445-1450).

Na diplomové práci Anny Hojkové oceňuji mj. schopnost jasně a výstižně vysvětlit jednotlivé termíny: příkladem je definice dlouhého širokého svrchníku, „houppelande“ na s. 23. Diplomantka dokázala také kategorizovat jednotlivé části oděvu v jejich vztahu k módním trendům. Na s. 32 tak správně uvozuje kapitolu konstatováním, že pokrývky hlavy, tedy klobouky, kápě a čepice, tvoří nejrozmanitější kategorii oděvů. Díky relativně malé ploše poskytovaly nejpříhodnější prostor k výrazným obměnám a pozvednutí celkového vzhledu. Pečlivostí zde vyniká podkapitola 2.2.5. věnovaná ženským pokrývkám hlavy, které Anna Hojková dělí na roušky, čepce a točenky, přičemž správně poznamenává, že se mohly také kombinovat navzájem.

Za nejcennější část diplomové práce pokládám část 3, tedy počínaje s. 47, de se Anna Hojková věnuje komparaci dobové české a burgundské módy. Dospěla ke zjištění, že základní stavbou se oděv na českém a burgundském dvoře nijak nelišil. Například kabátec zdomácněl v českých zemích velmi rychle, pravděpodobně díky úzkým stykům se západní Evropou. Oceňuji širší pramenné základny, ke které se diplomantka uchýlila pro zjištění spektra využívaných druhů látek. Jako příklad zde uvedu zmínku o kabátci z duplharasu, který našla ve výpovědi konšelů Starého i nového města v různici mezi krejčími, kabátníky a soukeníky z 26. května 1444 a publikované v Archivu Českém. Snad by se ovšem v tomto i několika jiných případech osvědčil slovníček dobových termínů.

Zvláště v pasážích o ženské módě umožnila diplomová práce Anny Hojkové zdravě zpochybnit přetrvávající představy o silném vlivu burgundské módy v našich zemích. Z pohledu výstižně charakterizovaného „diktátu siluety“ dorazila do Čech burgundská móda s velkým zpožděním a jen nevýrazně (s. 69). Jak u mužů, tak u žen je patrné nepochopení nebo nechuť k výraznému zdůrazňování ramen střihem a skladbou oděvu. Tak například ženské klobouky

(či čepce) mají na vyobrazení z pramenů české provenience podobu kulatých nebo konických dýnek. Na rozdíl od burgundských henninů, který se konický klobouk svojí podobou blíží, jsou tyto české čepce vždy doplněny vlasy zapletenými podél tváře. Rád bych tedy položil Anně Hojkové otázku, již se sice již dotkla v závěru diplomové práce na s. 70, ale na kterou by mohla obsáhleji při obhajobě: nalezla tedy v pramenech z českých zemí doklad užívání klasického henninu, který bývá hlavně v obecnějších představách přímo symbolem burgundské dvorské módy 15. století?

Celkové hodnocení: Anna Hojková prokázala, že si osvojila zásady práce s odbornou literaturou a autentickými prameny, ať už písemnými či ikonografickými. Na úrovni jejího textu se pozitivně odrazila možnost konzultovat problematiku s předními evropskými odborníky na 15. století v rámci česko-francouzského semináře (Philippe Contamine, Bertrand Schnerb, Jacques Paviot, Alain Marchandisse, Werner Paravicini, Michel Pastoureau a další). Diplomantka dokázala všechny podněty tvůrčím způsobem a kriticky využít. Dospěla k samostatným závěrům, které v některých bodech zpřesňují a relativizují dosavadní příliš apriorní představy (zejména o silném a bezprostředním vlivu burgundské módy).

Práce Anny Hojkové splňuje všechny nároky kladené na magisterské práce. Rád ji tedy doporučuji k obhajobě a v závislosti na jejím průběhu a posudku oponenta prozatím navrhuji hodnotit ji jako výbornou.

V Praze dne 29. 12. 2012

